

Halál és feltámadás

1938-ban született Budapesten. Író, műfordító. József Attila-, Weöres Sándor-díjas. Keresztes Szent János műveiből fordításában eddig három kötet jelent meg: *A lélek éneke*. Helikon, Budapest, 1988.; *Keresztes Szent János összes versei és válogatott prózája*. Európa, Budapest, 1992.; *A lélek sötét éjszakája*. Magyarázatok *A Kármel hegyére vezető út* című vershez. Európa, Budapest, 1999.

Keresztes Szent János *A lélek sötét éjszakájáról* szóló prózájának egyik bekezdése Mária Magdolna Jézus sírjánál tett látogatását idézi, hogy a halál és feltámadás emberi ésszel már felfoghatatlan eseménye révén hasonlatot találjon arra, milyen teljes odaadás, minden egyebet kizáró összpontosult figyelem, magunkról, megítélésünkről való teljes lemondás szükséges ahhoz, hogy Istenhez visszataláljunk. Az Írás más-más evangélistáinak bibliai szövegéből való idézetek, mint egy gondolati egység belső térképének fix pontjai, egymással összeköthetők. Próbáljuk meg az alábbi szövegrészletből kiindulva új úton megközelíteni a hit, ezúttal a feltámadás reményében való hit, ahogyan Kierkegaard jellemzi, „mindennél nagyobb és súlyosabb” kérdését.

Lukács evangélista Mária Magdolnának a farizeus lakomáján tett látogatását a következőképen írja le: „Élt a városban egy rossz hírű nő. Amikor megtudta, hogy [Jézus] a farizeus házában van vendégségben, alabástrom edényben illatos olajat hozott. Megállt hátul a lábánál és sírva fakadt. Könnyeit Jézus lábára hullatta, majd hajával megtörölte, elárasztotta csókjaival és bekente illatos olajjal.” Keresztes Szent János a Jézussal való találkozásra: a testi halál bekövetkeztére és a lélek újjászületésére igyekvő ember sietségét az ő minden társadalmi kötöttséget, a világ elvárásait sutba dobó viselkedéséhez hasonlítja. Mária Magdolna Jézus iránti szenvedélyes szeretetének történetét egy Mátétól vett idézettel folytatja a szerző, amelyben már Jézus temetéséről e sik szó: „József levette a testet és tiszta gyolcsba göngyölte... A sír bejáratához nagy követ hengerített és elment. Mária Magdolna és a másik Mária ott maradtak, leültek a sírral szemben.” A misztikát jellemző istenközelség megtapasztalásának élményét mondják el a következő sorok. Az asszonyok meglátják, megtapintják és beszélni hallják a feltámadt Jézust. Látásuk, tapintásuk és hallásuk révén a róla szerzett tudás emberi mértékkel mérhetővé válik, nem hidat ver az Istent és embert elválasztó szakadék fölött, hanem a lélegzetvétel közelségébe hozza a halottnak hitt és híresztelt Fiúistent. „Másnap a készület napjának elmúltával a főpapok és írástudók egybegyűltek Pilátusnál és figyelmeztették: Uram emlékeztetünk rá, hogy az a csaló még életében azt állította: »Harmadnapra feltámadok.«” Az alábbiakban közölt szövegrészlet végül — a két bekezdésen belül — harmadikként János evangéliumát idézi, Mária Magdolna megindító tévedésének történetét. „A hét első napján, kora reggel, amikor még sötét volt, Mária Magdolna ki-

ment a sírhoz. Észrevette, hogy a követ elmozdították a sírtól... ott állt a sír előtt és sírt... Láta, hogy ott, ahol Jézus teste volt, két fehér ruhába öltözött angyal ül, az egyik fejtől, a másik lábától. Megszólították: »Asszony, miért sírsz? Mert elvitték Uramat — felelte — s nem tudom, hova tették.« E szavakkal hátrafordult, s látta Jézust, de nem tudta róla, hogy Jézus. Jézus megkérdezte: »Asszony, miért sírsz? Kit keresel?« Abban a hiszemben, hogy a kertész áll mögötte, így felelt neki: »Uram, ha te vitted el, mondd meg, hova tetted, hogy magammal vihessem.«

Az Istenével való egybeolvadásra törekvő lélek Keresztes Szent János műveiben, a misztikus irodalom egyéb jeles könyveihez hasonlatosan, nem fájlalja *énjének* elvesztését, hanem gyönyörűségét találja abban, hogy nem Istenén kívül, hanem őbenne létezik, hogy terhét letéve zuhan, azaz emelkedik a legmagasabbig, égetően mai kifejezéssel: valóságos identitása felé.

KERESZTES
SZENT JÁNOS

A lélek sötét éjszakája

(részlet)

A legnagyobb szenvedést [a lélekből] a szorongás váltja ki. Ha nem így volna, megbizonyosodhatna afelől, hogy nincsen elveszeve, végképp befejezve minden; sőt, javát szolgálja, ami vele megeseik; Isten nem gyulladt haragra ellene, nem is volna szabad bánkódnia, épp ellenkezőleg: örvendeznie kellene tudván, hogy az ő célját szolgálja vele. Hiszen akkora benne az Isten iránti nagyra-becsülő szeretet, hogy vaksötétben tapogatózva is (szerelméről mit sem tudva) boldogan áldozná érte életét, ha ezzel kedvére tehetne. Mídon a láng a lélekben fellobog és a régebbi, Isten iránti elragadtatással egyesül, olyan erővel, olyan élenken, olyan vággyal fordul Istenhez és ad hírt szerelméről, hogy merészségében nincs mi visszatartsa. Nem tekintve semmit, vágyakozásában és szerelmében nagy erővel, megrészegülten és féktelenül rendkívüli és szokatlan dolgokat művel, csak hogy tűzön-vízen át lelkének szerelmesével találkozzon.

Így magyarázhatjuk, hogy a mindenki által nagyra becsült Mária Magdolna a farizeus lakomáján megjelent sok előkelő és közemberrel mit sem törődve, az illemet, de még az illem látzatát is sutba dobva, könnyekben tört ki, és a vendégek szeme láttára ontotta könnyeit. (Lk 7,37–38) Nem vesztegette idejét, nem várta ki az alkalmas órát, nem latolgatta, ezzel önjavát szolgálja-e vagy sem, megjelent annak színe előtt, aki megse-